

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ezechielis Spanhemii Dissertationes De Praestantia Et Usu Numismatum Antiquorum

Spanheim, Ezechiel

Amstelodami, 1671

1. In Historia Externa Graecorum & Barbarorum, Circa Natales Regum. De Origine Macedoniae Regum ab Hercule. Cur Cornua in Nummis tributa Alexandro & Successoribus: Item quibus Diis, Oceano, Fluviis, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12878

lia, & Lavinii reperta, fatetur sese fidem rerum gestarum depromere. Unde & apud Dionem Prusæum, Orat. x. Ægyptius quidam haud vane jactat, partim in Templis, partim in Columnis scriptam apud eos præcipuam priorum temporum memoriam. Adeo ut Livius etiam in dubiis rebus & vetustate incompertis, ad Lib. i v. cap. 20. inscriptiones antiquas non dubitaverit continuo provocare. Quinta denique superest, obscure aut obiter multa passim iisdem scriptoribus tradita, quæ nova & dilucida cujusdam expositionis face indigent, ut legentium oculis quodammodo subjici possint, & eorum aviditatem luculentius explere. Ac talium immensa quædam seges in Historiæ veteris latifundiis sese offert, quorum usus vel voluptas vix commode posset hodie percipi, nisi aliunde lux illis & evidentia quædam major accederet, aut annisi essent veteres, æs, argentum,

— *impressivæ aurum animare figuris.*

Optimus enim, juxta Plutarchum, scriptor Historiæ, De Gloria Atheniens. qui ita eam texit, ut picturas omnino referat, & ad quam evidentiam nisum præ cæteris Thucydidem tradit, ut auditorem nempe tanquam spectatorem redderet. Hæc autem singula in veteri Nummorum suppellectile adjumentum quoddam præcipuum, & singulare præsidium agnoscere, non pœnitendi certe beneficii accessio censei debet.

AD HISTORIAM EXTERNAM minus conferre hic Nummi iis videbuntur, qui Romanos solum tractant, & vix aliis peregrinis, Græcis nempe & Asiaticis vulgo pretium ponunt. Haud una tamen in iis se offert Nummorum utilitas, seu in tradendis Regum vel Ducum apud Græcos aut Barbaros *Appellationibus*, seu in illustrandis præclaris eorum *Natalibus & Factis*. Ita ut vicem hodie fungantur illorum Clypeorum, qui in
tem-

templis ad memoriam rei gestæ adpendi olim consueverant, & ad quos crebro provocant antiquæ historiæ enarratores. Apud MACEDONAS quidem, fundatores amplissimi illorum imperii, ab HERCULE Leonicida genus derivasse, vel eorundem imagines in Nummis obviæ cum Leonis exuviis etiamnum arguunt. Quod ipsum tradit ex eorum fide, non è vulgo, sed vere natus in ostro Imperator, qui exuvias leonini capitis stirpis auctorem referentes, Macedonum Regibus familiares, & quibusvis apud eos coronis ac gemmis potiores scribens, addit, καὶ μάρτυρ ἀξιόπιστος ἀπὸ νόμισμα ἔ Μακεδόνων Ἀλεξάνδρου, πρῶτη ἐπιπένη καλλωπιζόμενον, ac TESTIS hujus rei fide dignus est NUMMUS Alexandri Macedonis ejusdem figura insignitus. Vides hic utique eruditissimum Casarem, ad Nummos, tanquam ad indubium originis illius ac moris indicium secure provocantem. Hic vero vir doctus illius editor, ipsum profert ALEXANDRI Nummum cum illis leonis exuviis, detracta etiam omni galea capiti adaptatis, quod postremum singulare & minus obvium in iisdem numismatibus credit. Idem vero capitis insigne in antiquioribus etiam AMYNTÆ, & PHILIPPI Nummis adhuc hodie intuemur, ut præteream Phætram & Clavam, quæ tum in ejusdem Amyntæ, Philippi, Alexandri, tum posterioris PHILIPPI numismatibus, ejusdem originis fidem faciunt. Ut facile videas, non frustra esse omnino, quæ de antiqua HERACLIDARUM in Macedonia sede, prisca auctores magno consensu tradidere. Idem certe hic Nummi, quod Tabulæ veteres apud Synesium præstant; quas tradit successionem Regum ab HERCULE, suo tempore adhuc apud Cyrenenses arguisse. Neque aliter eadem leonina pelle amictum Polynicem legas

Stirps Macedonum & Alexandri.

Constant. Porphyr. gen. Them. l. II.

In Catasta. II.

legas apud Hyginum, quem alias Urſi pelle induunt
 Tragici; quam ut illâ Thebanam originem argueret.
 Jactata nempe paſſim apud Veteres, neque ab unis Ne-
 potibus, illa Herculis ſucceſſio, quem (ſolemni ad-
 huc temporibus noſtris infania, Gentem ſuam ab anti-
 quis Regnorum aut Imperiorum Conditoribus deri-
 vandi) generis ſui auctorem talium aucupes paſſim re-
 ferebant. Unde etiam eoſdem à Socrate apud Plato-
 nem exploſos videas, & illis opportune inculcantem,
 vigefimum ab Hercule, etiam quinquageſimum repu-
 tare debere illud eſſe fortunæ. Quod autem Heracli-
 dis pellis Leonina toties in veteribus Nummis obvia,
 idem Tydeo pellis Aprina præſtitit, qua auctore Hy-
 gino opertus itidem incedebat, quo à Caledone Apri
 interfectore genus ſe ſuum derivare indicaret. Si vero
 Philoſtratum audimus, non inane ſolum fuit generis
 inſigne hæc pellis leonina, ſed ſingularis cujuſdam vir-
 tutis & præſtantiæ. Tradit enim ille, ſed fide Sophiſti-
 ca, Ajacem adhuc infantem leoninis illis Herculis exu-
 viis involutum, in eaque parte factum invulnerabi-
 lem. Antiquiſſimis nempe mortalibus primo è foliis
 arborum, mox ex animalium exuviis quæſita corporis
 tegumenta; de quibus Lucretius,

Pellibus & ſpoliis corpus veſtire ferarum.

Lib. v.

Hinc, quod notum, & pelliti olim Patres conſcripti,
 & ferarum pellibus induti, Mauri, Germani, aliæque
 horridiores gentes, veteribus commemorantur. Immo
 progreſſu temporis, non ſolum gentibus minus cultis,
 idem vulgo habitus retentus, ſed iis quoque, qui hor-
 ridius aut ſimplicius vitæ genus profeſſi, ſe ad priſcam
 illam ſimplicitatem componebant: quales nempe aut
 ſanctiſſimi illi Viri, Elias, Eſaias, Zacharias, Servatoris
 Præcurſor; aut Gentilium etiam Heroës, de quibus

X x

aperte

In Theate-
 to p. 175.
 edit. Henr.
 Stephan.

In Heroi-
 cis p. 693.

Strabo lib.
 xviii.

Ad lib. 1. Argon. v. 324.

aperte id testantem video Apollonii Scholiastem, Δέγμα ἡ ὁ μὲν σύνηδες γὰρ τοῖς Ἡρώσι τὸ δερμάλοφορεῖν. *Pellis quidem; consuetum Heroibus pellem gerere: aut sapientiae studiis apud eosdem Gentiles clari, sicut de Dione oris aurei constat, quem saepe leoninum exuvium gestasse Suidas & Photius tradunt. Inde etiam priscis Christianorum Ascetis, simile quaesitum corporis tegumentum; qui nempe saeculo renunciantes, vel ex arborum foliis, vel ex ferarum pellibus indumenta sibi conficiebant.*

In vit. Pauli Eremitae.

Talis vel Paulus ille Eremita, qui auctore Hieronymo, *contextis palmarum foliis vestiebatur; aut Hilario apud eundem, sacco membra coopertus, & pellicum habens ependyten;* aut Simon ille Monachus, de quo refert

In vita Hilariionis.

Isidorus Pelusiota, ἡ σίσερα σάβισσαι γομνὸν ἐν ἀμπέχεσσι.

Lib. 1. E-pistol. 475.

ex caprinis pellibus contexta vestis qua amictus est, nudum esse ostendit. Scilicet his insignibus, seu animalium exuviis, sicut Macedonum Reges sese Herculis traduces, ita isti se Eliæ, aut Joannis successores contestari cupiebant.

De Cornutis Nummis Alexandri Magni.

Sed splendidiorum adhuc Natalium, qui Alexandrum Herculis non tam traducem, quam fratrem probarent, CORNIGERI ejusdem in Nummis habitus fidem facit; qui illum scilicet Jovis Ammonis filium non minus arguit, quam inscriptio ejusdem apud Philostratum, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΔΙΟΥΣ; aut altera apud eundem, PATRIAMMONI. Unde & Alexandrum, non alio nomine designat Ovidius in Ibi;

Lib. de vit. Apollon. 1. cap. 6.

Quam qui CORNIGERO de Jove natus erat.

Ita ut eodem illo habitu se adhuc hodie conspicendum in Nummis præbeat, quo illum Clemens Alexandrinus depictum refert; quo teste scilicet, *voluit autem & Alexander Ammonis filius videri, & CORNUTUS insculpi à Statuariis.* ἐβέλετο ἡ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμμωνίου υἱὸς εἶναι;

In Protreptico p. 36.

εἶναι, καὶ ΚΕΡΑΣΦΟΡΟΣ ἀναπλάθειας πρὸς τὴν ἀγαλμα-
 τιστικῶν. Quo cultu etiam frequentasse illum convivia
 innuit Ephippio apud Athenæum; indutum nempe Lib. vi.
 Ammonis veste, CORNUBUS, Clava præterea &
 pelle leonina. Eodem nempe quo frater Bacchus in-
 stituto; cui ideo Cornua adscribit alicubi Diodorus, Lib. iii.
 quod Cornigeri Ammonis esset filius; quibus certe ge-
 neris insignibus nescio an aliquis hodie Natales suos
 aut Patrem ambitiose adeo probari vellet. Ut tamen
 non mirum sit amplius, cur Æra Alexandrina apud
 Arabas Epochæ *Alexandri Bicornigeri* dicatur; ut obser-
 vat illustis Scaliger; aut cur ille ab iisdem *ذوالقرنين*
 DULKERNAIM, Δίκερος nempe seu *Bicornis* voca-
 ri soleat. Ita enim Heros ille cum in Alcorano, tum in
 aliis scriptis Arabum vulgo designatur. Si vero ratio-
 nem hujus appellationis ab iis quaras, continuo au-
 dies ita dictum, quasi nempe Orientis & Occidentis
 domitorem. Id certe tradunt præter alios & Glossator
 eorum Gieuhari, & clarissime in compendio Astro-
 nomico & Nautico Achmad ben Magad, Cl. Seldeno
 citatus ad Origines Eutychnas; cui vocatus eo
 nomine DULKERNAIM, seu *Bicornis Alexander*, quod, ut habent Arabica, *Orbis totius Rex erat à Cor-
 nu seu plaga Orientali, usque ad Cornu seu plagam Occiden-
 talem.* Consona iisdem lego apud Abul Pharagium,
وسمي ذالقرنين أبوغرة قرني الشمس الشمس وعمما المشرق Dyn. v.
والمغرب appellatusque est *Dhulkarnain*, id est, duo habens
 Cornua, quod duo Solis cornua adsecutus esset Orientem &
 Occidentem. Neque etiam Græcis scriptoribus ignota
 illa Orientis & Occidentis Cornua, arguit præter alia
Κέρας Ε'σπίρον, seu *Cornu Occidentale* apud Diodorum Lib. iii.
 de Africa regione usurpatum, cui præerat Amalthea. pag. 102.

Verior tamen & simplicior meo iudicio hujus denominationis ratio, quæ scriptores illos Arabas fugisse videtur, petita nempe à cornuta hujus Alexandri effigie; quam vocis originem apposite cum altera illa de Orientali & Occidentali plaga indicavit etiam à *Αἰγυπτίων* Golijs, meus olim in hac lingua informator. Immo neque Alexandri solum apud Arabas, sed quasi ejus, si Diis placet, superstitem adhuc Nepotum retenta alibi in Oriente appellatio. In provincia certe quadam Balaxiæ, singulos Reges tanquam ab Alexandro genus ducentes, *ZULKARNEN*, (*DULKERNANAIM* verius) seu *Bicornigerum* dici refert Paulus Venetus. Horum autem omnium ratio lateret ferme nos hodie, ni opportune Cornigerorum cum Alexandri, tum successorum Numismata appellationis hujus causam & fontem indicarent.

Lib. 1. cap.
25.

De Cornu-
tis Nummis
Successorum
Alexandri,
aliisque e-
jusdem ge-
neris.

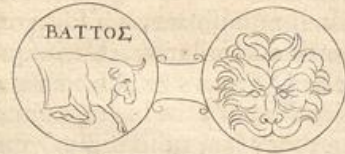
Lib. v.
Pag. 360.

Transire enim ad ejus Successores, una cum imperii dignitate, eadem quoque Capitis insignia; quo se utique vel oris & habitus similitudine, necessarios quasi & legitimos hæredes probarent. Hoc studio certe incensum Philippum, penultimum Macedonum Regem, narrat Polybius; illum serio nempe in id pertotam vitam incubuisse, ut ex cognatione Alexandri & Philippi videretur; quod arguit adhuc hodie depicta ejus in nummis effigies cum leoninis Herculis *ἑρμιό* *ῥα* exuviis. Neque enim solum projectam Alexandri cervicem, & levitatem oculorum in aliquot Hæredum ejusdem imaginibus spectamus, quod adnotaverat jam olim Plutarchus; verum etiam Leoninam pellem, & *CORNUA ARIETINA*, quæ Ptolemæorum, Lyfimachi, aliorumque in nummis capita etiamnum decorant. Nec jam an *ARIETINA* illa, ut modo innui, vel *HIRCINA* Cornua fuerint, admodum laboro;

In Pyrrho.

boro; quod sollicitum habuit virum doctum in notis ad Græca Goltzii numismata, ob Plutarchi Caprina Pyrrho tribuentis auctoritatem. Utriusque enim generis, nempe de CAPRIS & ARIETE cornutos, ut vocat illos Tertullianus, in his monumentis videas In Apolo- (ut de TAURINIS jam nihil dicam), quæ nec gra- getico- vissimi auctoris fidem minuunt, nec ideo eadem inter se confundi patiuntur. Tryphonis certe nummum cum HIRCINO Cornu protulit Willalpandus, cujus ectypum etiam è Cimeliis Christinæ Augustæ depromptum infra subjiciemus. Equidem non uno Cornuum genere insignes occurrunt in antiquis nummis Gentilium, DII, FLUVII, HEROES. De DIIS, ita jam olim illa distinxit Porphyrius in aureo libello, ut JOVI Arietina, PANI Hircina, LIBERO autem PATRI Taurina præbeat Cornua, ἔτα δὴ καὶ οἱ De Absti- Ἕλληνας τῶ ῥῶ εἰ Διὸς ἀρσάλ. μαλι κελὲ πρὸς ἡΐαν κίερα, Ταύ- nent. lib. ρε εἰ τῶ Διονύσε, τὸ εἰ Πάντα ἐξ ἀνθρώπου καὶ αἰγὸς σωέθηκαν. 111.

Ita vero Græci, Jovis quidem simulacro Arietis Cornua, Bacchi vero Taurina adaptarunt; Panem autem ex homine & Capra composuerunt. Quo nomine etiam hos Gentilium Deos suggillat alicubi Arnobius; Lib. vi. sed quid ego Diis datas falces & fuscinas rideo? quid CORNUA & galeros? Ac de JOVE quidem seu AMMONE κεκοπησώπω trita videntur omnia; nisi quod haud vulgarem ejus effigiem ex antiquo Cyrenensium nummo protulit doctissimus Isaacus Vossius, in eruditissimis notis ad Melam, & eandem ex emendato Curtii loco præclare adferuit.

Neque piguit hic eandem effigiem lectorum oculis subjicere, quod diversam rursus figuram Jovis itidem Ammonis in aliis nummis antiquis signari haud ignorem. Talis certe, quem apud Cl. Seguinum inspectum, ejusdem beneficio hic vulgamus.

Ammonem, ut vides, aperte arguit non tortum solum Arietis cornu, sed vel sola inscriptio Θ Ε Ο Σ Α Μ Μ Ω Ν, *Deus Ammon*. Signatus autem ille nummus à Mytilenæis Lesbi incolis, ut liquet ex averfâ nummi parte, & in memoriam quidem concordiaë & communionis cum Pergæis. Unde autem oriatur illa discrepantia in tradenda figura hujus Ammonis aperiendum. Juppiter nempe sub Ammonis nomine & Arietis forma cum Afris, tum Græcis etiam cultus. Prior ille vulgo celebrior, sede nobilissimi Oraculi sacratius, ac Libyci Dei nomine passim dictus. Dionysius,

καὶ τὸ ἐν Λιβύῃ θεῶν ἱερὰ ἐν πολλῷ.
Et Templum Libyci Dei in arena multa.

Et

Et Nonnus,

βῆλϞ ἐφ' εὐφράτιο λίβυς κεκλημένϞ Ἄμμων.
Belus ad Euphratem Libycus vocatus Ammon.

Lib. x l.
 Dionys.

Sic Propertius,

Hoc neque arenosum Libyci Jovis explicat antrum.

Lib. iv.

Quæ loca in re alias haud obscura ideo adtulimus, ut eadem opera Suidæ medicas manus præstaremus, apud quem legitur Ἄμμων ὄνομα θεοῦ Ἑλληνικῶ. Eruditissimus Reinesius explicabat *Dei Gentilis*, non *Græci*, juxta Portum, quem eo nomine perstringit. At uterque fallitur. Legendum enim omnino, Ἄμμων ὄνομα θεοῦ Λιβυκῶ, quod vulgo Ammonis, ut videmus, attributum. Neque certe Suidam in explicanda Ammonis voce, de hoc Jove Libyco mentio effugere poterat. Celebris itaque passim non apud Afros solum, sed apud Græcos aliosque hic Libycus Juppiter, quamquam vulgo minus nota esset ejus effigies, quod satis innuit Curtius; *Id quod pro Deo colitur, non eandem effigiem habet, quam vulgo Diis artifices accommodarunt. Umbilico maxime similis est habitus, smaragdus & gemmis coagmentatus.* Postremum observat etiam Diodorus. Huic vero consentanea illa effigies superioris nummi ab ipsis Afris percussæ, quo referenda etiam illa Afri Scriptoris, hunc Jovis habitum ridentis, *si nudo Jovi cornua detrahat.* At vero non Afris solum, sed Græcis etiam cultus Juppiter Ammon, eique simulacrum cum Arietinis cornibus erectum, figurâ in reliquis consentaneâ illi, quam vulgo Jovi Græci artifices commodant. Tale simulacrum apud Megapolitanos Arcadæ observat Pausanias, *ἀγάλμα Ἄμμωνος τῆς οἰκίας τοῖς τετραγώνοις ἑρμαῖς ἐκαστῶν, κέφαλα δὲ τῆς κεφαλῆς ἔχων κέρατα. Ammonis simulacrum domi quadratis Mercuriis simile, Arietis cornua capiti habens adposita. Cujus*

Eleg. i.

Lib. iv.

Lib. xvii.

Arnob.

lib. vi.

Lib. viii.

jus

jus Ammonis simulacrum *ἡλεγάωνον* opportune exhibet sequens marmor, quod inter Illustrium imagines ab Achille Statio superiori sæculo vulgatas spectatur.

Illustr. Vir.
&c. Rom.
1569. n.
47.

Agnoscis utique quam præclare Pausaniam illustret, è quo vicissim explicandum veniebat hoc Marmor. Inde etiam lucem mutuatur Nummus ille à Mytilenæis percussus, cum adposito Dei ipsius Ammonis nomine.
Nihil

Nihil enim singulare habebat Græcorum Ammon præter Arietis cornua, ut innuebat Pausanias, & liquet ex residuis statuarum & nummorum id genus monumentis; non vero peculiarem illum habitum umbriculo similem, & ex smaragdis ac gemmis coagmentatum, quem Libyco tribuunt Diodorus & Curtius, ac vindicat eidem Cyrenensium nummus. Immo inde factum observo, ut quum Libycus Ammon, quantum nomine & fama pervulgatus esset apud veteres, tantum ob itineris molestiam incredibilem, vulgo ab hominum conspectu remotior ageret, inde etiam minus notam ejus effigiem sub illo Græci Ammonis *κεκοπησώπης* habitu, veteres nobis aliquoties adumbrarint. Certe cum alias in denariis aliquot Gentium Romanarum, tum in pluribus nummis Ægyptiis sub Trajano, Hadriano, aut Antoninis percussis, occurrit aliquoties Serapidis aut Jovis Ægyptii caput cum Cornu Arietino, ad Græci Ammonis formam depictum. Quin non Jupiter solum, sed JUNO etiam AMMONIA apud Eleos culta, ut in Eliacis observat itidem Pausanias. Ad quam spectare videtur sequens nummus Pyliorum apud Goltzium, quod jam vidit Nonnius.

Haud vero prætereundum, inde etiam factum, ut Jupiter Bœotius *καραιός* vocaretur. Hefychius, *καραιός* ζῆς ὁ ἐν Βοιωτοῖς, ἐστὶ προσωπεῖον ὡς μὲν πρὸς Φασι δὲ τὸ πρὸ ὑψηλὸν εἶναι διὰ τὴν κάρα. Neque enim apud Arcadas
 Y y solum

solum, sed cum Lacedæmone, tum etiam Thebis cultus hic Ammon $\kappa\epsilon\lambda\omicron\sigma\pi\epsilon\delta\omega\pi\epsilon\omega$, unde delubri hujus Rei apud Thebanos meminit alibi Pausanias. $\kappa\alpha\pi\alpha\iota\varsigma$ autem Thebanorum, factum ex Hebræorum vel Phœnicum, quorum erant coloni, רר , quibus ovinum genus, & רײם Aries etiam bellicus in veteri fœdere vocatur. Frustra itaque à capite seu à voce $\nu\acute{\alpha}\gamma\alpha$, quod *sublimis* nempe foret hic Juppiter, hoc ejus adtributum derivabat, quamquam dubitanter & ex aliorum fide, Hesychius. Mitto vero causas vulgo notas, quas cum Historici, tum Grammatici & Mythologi veteres juxta ac recentiores adtulere, cur Arietina cornua huic Jovi tribuat antiquitas. Plures enumerantem vide Servium aut Hyginum, quos nihil moror. At meo judicio longe verissima & reliquis potior, quam adfert antiquissimus auctor Herodotus; Arietina scilicet facie depictum Jovem Ægyptiis, à quibus Ammonii hauserint eorum coloni, Αμμων enim ab Ægyptiis Jovem vocari; quod firmat etiam Plutarchus, libro de Iside, ac præterea Origenes contra Celsum. Notus certe cum vetustissimus mos Ægyptiorum sub animalium figuris Deos suos effingendi; tum præcipuus Arietis apud eosdem cultus, ut fecunditatis symboli. Unde ab iis primum translata Arietina facies ad Deorum hominumque parentis symbolicam effigiem. Neque vero solum Juno Ammonia, sed *SISPITA* etiam seu *LANUVINA* in Latio culta, non jam $\kappa\epsilon\lambda\omicron\sigma\pi\epsilon\delta\omega\pi\epsilon\omega$, sed Τετρακέρας vel Αιγοκέρας , cum *CAPRINIS* nempe Cornibus, cujus effigies obvia in denariis Gentis Papiæ, Prociliæ & Rosciæ apud Urfinum; Talia etiam *PANI* & *SATYRORUM* gregi vulgo tributa; cujus generis præclara Marmora passim hic licet intueri. Neque vero fictis Gentilium simulacris, Cornuot
id.

Lib. 1 x.

Ad Æneidos 1 v.

In Euterpe.

Lib. v.

id genus Capripedes continuo adscribendos tradentem novi Hieronymum, qui & talem Paulo Eremitæ occurrisse, aliumque sub Constantino Cæsare Alexandriam perductum narrat, & quem universo mundo teste defendi ibidem adferit. Consulat eum si velit Lector; longior enim narratio, quam ut hic eam intexamus. At vero non Hircina jam, aut Arietina, sed TAURINA Cornua, ISIDI, BACCHO, FLUVIIS adposita videas in antiquis eorum simulacris. De ISIDE consulenda Hieroglyphica Ægyptiorum monumenta, & qui in iis explicandis laborarunt viri docti. Galeam certe Isidi è Bovis capite à Mercurio datam auctor est Plutarchus. BACCHUM quod attinet, inde liquet non frustra illum ταῦρον & Ταυροκέρατα dictum à poëtis antiquis, quod alicubi Athenæus observat, quibus certe nominibus apud Euripidem aliquoties designatur; & quo etiam respexit alicubi Plutarchus, Bacchum innuens, ἄξιε Ταύρε, bubulis nempe, ut de Jove alicubi Arnobius loquitur, *cohonestatum cornibus*. Hinc eundem etiam *Tauri* seu *Tauriformis* nomine & habitu apud Cyzicenos cultum, idem etiam Athenæus notat; Κυζικῶν δὲ καὶ Ταυρομορφῶν ἰδρυται. *Cyzici Tauriformis etiam statuitur*. In cujus proinde honorem institutum in eadem urbe festum ταυροχολία licet ex Hesychio colligere, ταυροχολία ἐορτὴ ἐν Κυζικῶ. Sic apud Ægyptios Bacchi simulacrum Tauri forma exstitisse; apud Argivos autem βεβηλω eundem dictum, auctor est Plutarchus. Hujus vero Bacchi Ταυροκέρατα memoriam servant adhuc antiqui aliquot nummi. Unum alia occasione supra protulimus, vulgatum jam à Cl. Seguino, qui Bacchum cum Iside vehiculo insidentem exhibet cum bijugibus Centauris. In eo enim videas minuta Cornua, quasi primum prodeuntia, quale nempe cor-

Tom. 1. in
vita Pauli
Eremitæ
pag. 238.
edit. Froben.

Lib. de Iside.

Lib. x 1.

In Bacchicis v. 362. & 406.

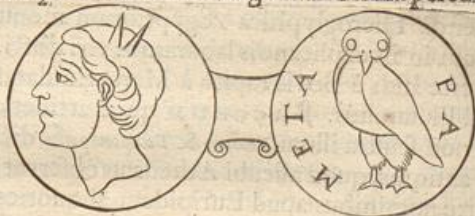
In quæst. Græcis.

Lib. v.

De Isid. & Osirid.

In Imagi-
nibus pag.
574.

nu è Bacchi temporibus erumpens observat alicubi Philostratus. Huc referendum etiam caput imberbe cum Cornu Taurino, & corona è pampino, quod in super satis arguit nummi inscriptio, ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ. Talem certe cum prædicto Cornu, adnotavi inter nummos argenteos Principis Augustini Chisii, tuo beneficio mihi inspectos. Et quo spectare etiam mihi videtur imberbis *ταυροκέραως* in sequenti nummo Megaræ in Sicilia percusso.

Cultum per ea loca Liberum Patrem satis arguit cum situs vino ferax, tum inde frequentes Botrus, obvii in nummis locorum adjacentium Entellæ, Naxi & aliorum. Hinc & alius nummus ΜΕΓΑΡΑΣ ΤΒΛΑΣ dicta, non autem *τελαίας*, ut existimarunt viri docti, in quo figura stans cum Scypho, quem effundit. Noctua vero, ut obiter hoc dicam, in averfa nummi parte signata, in memoriam nempe deductæ in ea loca Colonæ à Theocle Atheniensi, ut ex ^a Thucydide & ^b Strabone liquet. Aliquando vero eundem Bacchum, non *διέρωτα* jam, ut vocatur alicubi Aufonio, sed uno Cornu insignem depingunt nobis antiqua id genus simulacra, sicut in sequenti nummo Agyrinæ, urbis itidem Siculæ, cujus pars averfa Minotaurum exhibet.

^a Lib. vi.

^b Lib. vi.

Ep. xxviii.

Scili-

Scilicet juxta Horatium,

Te videt infans Cerberus aureo Cornu decorum.

Nisi forte quis malit GERYONEM illo nummo designari, quem ut Heroem religiose ab Agyrinensibus cultum observat civis ejusdem loci Diodorus; idque Hercule procurante; *Ὁσάτως ἡ ἕξ τῶν τοῖς ἀπολυπῶ- Lib. IV.*
θεῖαν ἴχνησιν τῷ ἀφ' ἐαυτοῦ περὶ τοῦ γαυθῆος, τὸ μὲν ὅτι κα-
θέρωσεν Ἡρώ Γηρόνι ὁ μέλλει. Ἐν αὐτῷ περὶ τῶν ἐργα-
χείων. Notas item boum unguis expressas de se adpellavit; at-
que tum adem Heroi Geryoni consecratam dedit, quam nunc
quoque religiose incolæ colunt. Unde etiam liqueret, haud
frustra Taurinum Cornu illi tribui, quem à Boum cu-
stodia celebrem antiquæ fabulæ representant, & quo
interempto, Boves Herculem abegisse memorant. Ni-
si obstare illud videatur, quod parum figuræ tricorpo-
ris hominis, qualem vulgo hunc Geryonem depin-
gunt fabulæ, quadret superior effigies. Ex ipsa vero
Nummi inscriptione ΑΥΡΗΝΑΙΑΩΝ, Stephanus
obiter emendandus, apud quem Ἀγρηνῆ & Ἀγρηνάϊος,
pro Ἀγρηνῆ & Ἀγρηνάϊος perperam legitur. Cur vero
Taurina Cornua Baccho tributa, varia adferunt vete-
res; aut ad natales demonstrandos, quod Cornigeri
Ammonis esset filius, juxta Diodorum; aut quod bo-
Lib. III.
bus sub jugum ductis primus sementem fecerit eodem
auctore; aut à vini ferocia, quod nimio vino homines
truces fiant, cum Festo & veteri Interprete ad Hora-
tium; aut denique, quod Cornibus usi sint antiqui ad

Υγ 3 pocu-

pocula, unde Bacchum Cornigerum depictum, &

Ad Iliad. n. Ταῦρον ποῦτις dictum adferit Athenæus, cui plane con-
pag. 917. fona apud Eustathium legas. Cornu certe antiquitus

Ad Iliad. 9. Δρεθλιῶαι τὴν τῶν ποτηρίων χεῖρσιν, κέρασιν ἔπνον· ita enim po-
v. 189. strema emendanda, pro quo corrupte legitur εἰς κέρας

ἔπνον, quod vidit etiam eruditus & florentis spei juve-
nis Gilbertus Cruperus in Crepundiis ineditis, qui ἐν

κέρασιν ἔπνον eodem loco legendum statuit. Auctor

quoque Etymologici MS. qui Photius Patriarcha exi-
stimatur, & apud eruditissimum Marquardum Gu-

idium nostrum mihi inspectus, κέρασιν, τὸ πάλαι γὰρ κέ-
ρα ἔπνον, ὅθεν καὶ ἡμεῖς, τὸ αὐτὸ πινυμένον.

Neque aliter vel Athenæus, vel Eustathius, locis supra indicatis, quam

solitos veteres κέρασι πίνειν. Inde vero Ταῦροι dicti videntur

pincernæ apud Ephesios, Hesychius Ταῦροι οἱ ἐπὶ τῷ

Εὐφροσίου οἰνοχόοι· quamquam non in Bacchi, sed Neptu-
ni sacris ita appellatos apud Eustathium legam, ὅτι ἡ

Ad Iliad. v. pag. 1205. ἐπὶ Εὐφροσίου, οἱ ἐν τῇ ἘΠοσειδάνῳ ἐορτῇ οἰνοχοοῦντες ἦντο

Ταῦροι ἐκαλέθησαν. Immo non Pocula solum, sed Taurina

etiam Tympana Bacchantium apud Claudianum,

In fec. Consul. Stili- *Insudant tonsis Satyri, TAURINAQUE pulsū*
lich. *Baccharum Bromios invitant TYMPANA remos.*

Quin Liberi Patris exemplo, LIBERAM etiam &

CEREREM cum Cornu Taurino signare videntur

varii Sicularum nummi, in quibus caput muliebre oc-
currit cum spicis & Cornu Taurino è temporibus e-

rumpente, aliquando etiam sine spicis; cujus rei indi-
cia suppeditabunt inprimis aliquot Panormitanorum

Num. 130. numismata apud Parutam. Obvium autem & liquidum
149. & c. ex superioribus, cur vel frugum Mater, vel Bacchi so-

cia, eodem illo Taurino insigni decorentur. Immo

non Baccho solum, aut commemoratis modo Deabus, sed

sed

fed FLUVIIS etiam Taurina Cornua tributa vulgo
à Poëtis nostri, ut vel Eridano à divino Vate,

Et gemino auratus taurino cornua vultu Eridanus.

aut Tiberi vestro à Claudiano, — *taurina levantur*

Cornua temporibus raucos sudantia rivos.

In Conf.
Prob. &
Olyb.

quomodo & *Tauriformis Aufidus* dictus Horatio, & *Mo-*
sellæ taurina frontis honorem adscribit Aufonius. Hunc Idyll. ix.
vero morem fluvios sub Taurina effigie depingendi, ad
certos quosdam populos restringere videbatur loco
haud ignoto *Ælianus*; Βυσιν ἔδρ' ἐν εἰκάλοισιν οἱ Στυμφά-
λιοι μὲν τ' Ἐρεσίνον καὶ τ' Μεσάπλω, Λακεδαιμόνιοι δ' τ' Εὐρώταν,
Σικυώνιοι δ' καὶ Φλιιάσιοι τ' Ἀσωπον, Ἀργεῖοι δ' τ' Κηφισόν. *Bobus*
quidem similes faciunt Stymphalii Erasinum & Metopen, La-
cedæmonii Eurotam, Sicyonii & Phlasiū Afopum, Argivi Ce-
phissum. Ejus vero moris vestigia, & quidem latius usur-
pati, licet in antiquis quoque nummis observare. Sic
ACHELOUM cum Taurino cornu depictum exhibent
vetusti nummi Ambraciotarum & Acarnanum, quos
male Nonnius ad Minotaurum refert. Vulgo enim iste
barbatus, ille imberbis, cujus hic habes cętypum.

Ad Acheloum certe referendum fluvium in eo tractu
celebrem, vel ex Strabone praterea colligas, οἱ δ' εἰκά- Lib. x.
λοισιν ἐξ αὐτῶν τάληδες, ΤΑΥΡΩ μὲν εἰκόνα λέγεται τ' ΑΧΕ-
ΛΩΝ Φασὶ, κατὰπερ καὶ σὺν ἄλλαις ποταμοῖς, διότι τ' ἤχων,
καὶ τ' ἔχ' τὰ ρεῖθεα καμπῶν ὡς καλῶσι κίερα. *Qui autem ex*
fabulis verum colligunt, TAURO similem forma ACHE-
LOUM aiunt, ut & alios fluvios, ob strepitus & flexus alveo-
rum,

rum, qui *Cornua dicuntur*. Neque vero prætereundum, id de Acheloo superiori nummo expresso, jam animadvertisse Laurentium Pignorium in Expositione Mensæ Iliacæ. At bicornem etiam RHENUM, videre licet in sequenti nummo Postumi.

Ratio autem obvia hujus rei, quod nempe in duo brachia scindatur, unde & Crines pro fluminum brachiis apud Aëtium, quod ad Solinum jam observavit Vir maximus. Duas vero causas illius moris reddit Strabo loco paulo ante commemorato, primam ob strepitum aquarum, alteram ob flexus alveorum: quam postre-

Ad Iliad. n. P^g. 917. *καμπή*. Priorem vero, cum ob strepitum, tum ob vim aquarum, reperio apud Euripidis Scholiastem, qui in

Ad Orestis vers. 1380. *Επεικώς ἢ ὄν ΠΟΤΑΜΟΥΣ ΤΑΥΡΟΓΡΑΦΟΥΣ ἐζωγράφεντε ἢ ἔλεγον, ἴσως ὅτι ὡς πλησίως τῷ μυκήματι τῶν τῶρων ἢ ἀπήχησις ἔῳδα τῶν ποταμῶν ἐν τοῖς σφοδρῶς ῥέουσι ποταμοῖς διὰ τὸ βίαιον τῶν ὑδάτων, ἀπερὶ τὸ γλῶττιον ἀεὶ πλεονάζοντα ὡς τοῖς κέρας οἱ τῶροι.*

In Orestis n. 1380. Hinc & OCEANUS Fluminum Pater Ταυρέκρανος dicitur Euripidi, ἢ πῆλον, ὡς κεανὸς ὃν Ταυρέκρανος ἀγκάλαις. An per Pontum, quem Oceanus habens Taurinum caput cubitis &c. Unde & NEPTUNUS Heliōdo Ταύρειον Ἐνοσίγαιον, Hesychio autem Ταῦρον, Ταύρειον ὁ Ποσειδῶν; quin & festum illi sacrum Ταυρία eidem doctissimo Grammatico, Ταυρία ἑορτὴ τις ἀγομένη Ποσειδῶνι; & Pin-

cernæ

cernæ in ejuſdem feſto ταύροι apud Ephēſios, ut paullo ante monuimus. Ad hunc TAURUM Neptunum referendum videtur ſequens Marmor, quod barbatum ſenem exhibet, cui frons turgida duobus Taurinis cornibus, barba autem vulgo hiſpida, qualis Neptuno in antiquis id genus monumentis tribuitur.

Zz

Im-

Immo hinc videas etiam Patrem Vatum de fluvio Xantho haud frustra alicubi tradentem,

Iiad. 6.

— μῦθος ἦν τε Ταῦρος.

Pag. 1233. *mugiens instar Tauri*, & in eundem locum Eustathium observantem, ex mugitu illis communi factum, ut Tauros Mari & Fluviis immolarent veteres, quod ibi innuere voluerit Homerus: Ita certe apud Plutarchum legas, Lucillum transitus causa, Taurum Euphrati sacrificasse. Horum vero vel Deorum, vel Fluminum exemplo, CORNUTI etiam in antiquis nummis HEROES, ALEXANDRUM puta, ut supra innuimus, ejusque SUCCESSORES. Neque vero illi uno Cornuum genere insignes. ARIETINA quidem gestasse ALEXANDRUM vidimus, in cognitionis memoriam cum Ammone *κεροποσώπῳ*; & illius exemplo, LYSIMACHUM, aliosque, ex Herois illius Hæredibus. Cujus moris ratio & hæc forte dari posset, quod sicut Diadema à Persis, ita etiam Arietina Cornua ab iis mutuatus sit Alexander. Equidem illud capitis ornamentum Persarum Regi, suo avo tribuentem video Ammianum, ex veteri forte consuetudine depromptum; *aureum CAPITIS ARIETINI figmentum interstinctum lapillis pro diadema te*. Rex Persarum equidem per Arietem Cornigerum designatur apud Danielelem, & Darius alio loco per Arietem Cornutum. Hinc & illud Petri Chryfologi de Persarum Regibus sui temporis, *Nunc impositis sibi Cornibus, quasi viros se esse doleant, effeminantur in Lunam*. At vero, ad *κεροποσώπῳ* istos Alexandri hæredes, spectare etiam liquet sequens Marmor, quo duo capita occurrunt juncta virile & muliebre, ac prius quidem cum insigni Cornu Arietino spectandum venit.

In Hortis
Medicis
prope Vil-
lam Julii
III.

Cre-

iste Nummus Mediceus, Cornutam rursus utriusque
Conjugis imaginem præ se ferens, ni sculptoris incu-
ria Cornua sint pro floribus expressa, quibus ornata sæ-
pe Ægyptiorum Regum capita alibi jam diximus.

Neque vero male Cornu illud Arietinum Cyrenarum
Regem ornabat in superiori Marmore, vicini Ammo-
nis exemplo, qui non ignoras illud Poëtæ pervulga-
tum,

*La serpiciferis jacet Cyrenis,
Oraculum Fovis inter æstuosi.*

At non Arietina solum, sed TAURINA etiam COR-
NUA gestasse videas aliquot ex Alexandri hæredibus,
ut SELEUCUM, cujus rei causam tradit Appianus,
quod sacra quondam faciente Alexandro, fugientem
Taurum cornu apprehendisset; quod Politianus male
ad Lyfimachum transtulit. Id enim diserte de Seleuco
refert Appianus; nec etiam Taurinum, sed Arieti-
num Cornu spectatur in obviis Lyfimachi nummis.
Tale etiam apud Lutatium, Mithræ simulacrum, vul-
tu Leonis, Persico habitu, utraque manu reluctantis
Tauri cornua comprimens; quomodo & Hercules A-
cheloum domans, apud Poëtæ vulgo & in nummis e-
tiam depingitur. Sic figura nuda cornubus apprehen-
dens Taurum inspecta mihi in nummo Gazæ Barbe-
rinæ, ex eo numismatum genere, quæ vulgo *Crotonia-
tas* vocant. Unde etiam ad hoc Seleuci factum, quod
refert Appianus, adludere videtur sequens nummus,
qui

In Syriacis.

Miscellan.

cap. LXXIX.

DE PRÆST. ET USU NUMISM. 365
 qui hinc Seleucum Regem, illinc Taurum cornipetam
 exhibet.

Aliam vero causam adfert Libanius; Seleucum nempe ^{In Antio-}
 ex ære apud Athenienses exstare cum Taurinis Corni- ^{chico pag.}
 bus; Τιμῶσι ἐκόνι χαλκῇ τὴν ΣΕΛΕΥΚΟΝ ΤΑΥΡΟΥ ^{351.}
 ΚΕΡΑΤΑ τῆ κεφαλῇ προσθέντες, τὰ δὲ διὰ τὸ γνώρισμα τ
 ἴδῃ. *Statua ærea SELEUCUM honorant, TAURINA*
CORNUA capiti ejus adaptantes, illudque propter Ius
insigne. Ius certe simulacrum juxta Isidem βεκέρων seu
bovinis cornibus Herodoto vocatur; unde etiam auctor ^{Lib. 11.}
est Philostratus, statuam ei in antiqua Nino positam, ^{Lib. 1. de}
cui ab utroque tempore parva prominebant cornua; ^{Vir. Apol-}
Apollonium etiam plura de ea Statua reputasse & colle- ^{cap. 3.}
gisse, quam vulgo existimabant illius urbis Sacerdotes.
 Haud aliter nempe ac Hyllum Herculis filium, Cor-
 nu parvum ad lævam capitis partem adnatum habuisse
 refert Ptolemæus Hephæstio apud Photium. Neque
 etiam prætereundus DEMETRIUS POLIORCE-
 TES Antigoni filius, quem cum Taurino cornu è tem-
 poribus prodeunte exhibet sequens Nummus.

Zz 3

Non

Non ferendus autem Nonnius, qui hunc Nummum aliosque ejusdem Regis, ad alium Demetrium, Antigoni nempe Gonatæ filium, & Macedonum Regem transtulit; quum omnino, ut aliunde etiam constat, ad nobiliorem illum Demetrium Poliorcetem sit referendus. Nequidquam etiam hærent eruditi antiquarii, an Arietinum, an Hircinum, an Taurinum Cornu eodem nummo sit expressum. Taurinum enim omnino statuendum est, illudque à Demetrio usurpatum Liberi Patris exemplo, cujus cultum & morem æmulatus à ^a Diodoro & ^b Plutarcho traditur; quod ipsum etiam de Patre ejus Antigono refert ^c Herodianus. Adeo ut ΤΑΥΡΟΚΕΡΩΣ non minus dici debuerit hic Demetrius, quam Attalus ille Apollinis oraculo vocatus eo nomine apud Pausaniam legitur. Alias geminum Cornu Taurinum cum Elephantis proboscide, AFRICÆ symbolum constituere videas in denario gentis Norbanæ; idque ut facile licet augurari, ob frugum copiam, unde & Africæ quasi *terra Spicarum* nomen eruebat alicubi doctissimus Bochartus. Neque vero Arietina solum vel Taurina, sed HIRCINA etiam Cornua antiquorum Regum capitibus adposita nonnunquam videas. De Hircino Cornu obvio in nummo ΤΡΥΦΟΝΙΣ supra monuimus, & infra adhuc alia occasione visuri sumus. De PYRRHO itidem indicatum, gestasse illum Hircina Cornua; unde etiam agnitus legitur apud Plutarchum, deposita nempe insigni Galea; καὶ τοῖς τετρακκοῖς κέρασι, ὅτι *Hircinis Cornibus*. At vero omnium clarissime id evincit nummus ANTIGONI vulgo TUTORIS Macedoniæ Regis, cujus caput ornatum Cornibus Hircinis, iisque prominentibus & Clypeo inclusum, è Museo Christinae Augustæ depromptum hic exhibemus.

Simi-

^a Lib. xx.
^b In Demetrio.
^c Lib. i.

In Phocidis.

In Pyrrho.

Similem etiam possidet Gaza Palatina & Medicea. Macedonum autem Regem fatis arguunt Clypei illi cum stellis, quales itidem videas in nummis Antipatri apud Goltzium, aliisque inscriptis, ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΠΡΩ- Tab. Græc. ΤΗΣ; unde utique adsequimur consuetum Regionis xxxviii. illius symbolum. Ad Antigonum autem Gonatam spectare non posse superiorem nummum, sicut dubitare videbantur eruditi antiquarii, fatis evincunt nummi illius Gonatæ cum adscripto nomine à Goltzio pro- Tab. Græc. ducti, & ab isto non parum diversi. Unde superest, ut cad. illum Antigono Tutori adscribamus, cujus nota cum Arato & Achæis contra Lacedæmonios societas, multique Græcorum monumentis celebrati fama & virtus. Ut non mirum sit, in averfa nummi parte, Palladem videre armatam, quæ dextra Clypeum tenet, sinistra autem Fulmen vibrat. Neque vero te fugit opinor, inde etiam profectum morem illum Regum aut Heroum κερατοφόρων; quod sicut norunt viri docti, olim Galeæ militares, præfixa vulgo ad terrorem haberent animalium Cornua. Id certe de Thracibus observat Hero- Lib. vii. dotus, æreas habuisse Galeas & desuper Bovis Aures & Cornua. Sic de Gallis Diodorus, in more illis posi- Lib. v. tum, ut æreas haberent Galeas cum magnis appendicibus, quibus vel Cornua adfixa, vel Avium aut Quadrupe-

drupedum facies adjunctæ. Hinc & alibi docet, ideo Ammoni tribui caput Arietinum, quod hoc signo ornatam in bello Galeam gestasset. Hinc & Hastis etiam Capræ Cornu præfixum apud Æthiopas, Herodotus itidem & Strabo alicubi adnotarunt. Servium autem

Ad lib. xii.
Æneid.

mitto, quem ratio hic fugit, apud quem *Cornua Crista* divino Vati commemorata sunt Comæ, ideo quod Cornua sint proprie Cincinni ob adfinitatem vocis

Hesychius
Κίερα, ἰσ-
245, Auctor
Etymolog.
MS. Κίερα
ἰσ-245,
&c.

κέρα. Κίερα certe Græcis de capillis promiscue dici haud ignoramus, sicut Cornua apud Satyricum,

Cæsariem madido torquentem cornua cirro,

& quomodo apud Arabas قرون de Cirro seu demisso seu torto sumi notant eorum Lexicographi: at alia ratio hujus vocis, ubi de Galeis aut Cornibus veterum Heroum agitur. Quam melius itaque ex linguis Orientis potuisset hujus rei fontem eruere, quibus, ut omnes hodie sciunt, eadem voce *Cornu*, *Corona*, *Potentia*, ac *Splendor* vulgo nuncupantur. Unde Cornu Regium insigne apud Phœnices, & Hebræorum קרן seu *Cornu* Chaldæis Interpretibus aliquoties מלכותא seu *regnum* redditur, ut vidit illustris Grotius, & *Cornua* pro *Regno* & *Regibus* passim in veteri Fœdere. Certe vel ex cornuta Alexandri, Seleuci, Lysimachi, Demetrii, Antigoni, Ptolemæorum, aliorumque id genus effigie satis jam liquet, cur per decem Cornua decem nempe successores Alexandri è Syria puta aut Ægypti Regibus designentur apud Danielem; *Et habebat Cornua decem.*

vii. 7.

vii. 24.

Item, Porro CORNUA decem ipsius Regni, DECEM REGES erant. Unde clarius etiam adsequimur, cur

Apoc. xvii.
12.

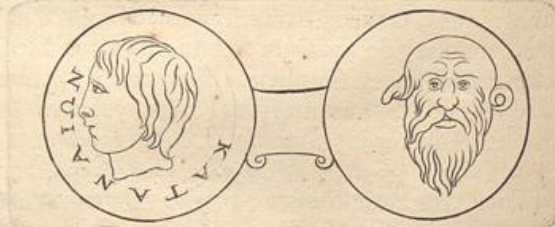
à divino Revelationum Auctore dictum, ἡ δὲ δέκα ΚΕ-ΡΑΤΑ ἢ εἶδες, δέκα ΒΑΣΙΛΕΙΣ εἰσιν; *Et decem COR-*

xiii. 1.

NUA quæ vides, decem sunt REGES. Alibi autem, *Et video ex mari bestiam adscendentem, quæ habebat capita se-*
ptem,

ſta autem Cornuti Moſis ξ $\nu\omicron\mu\omicron\varsigma\epsilon\tau\epsilon\varsigma$ mentio, revocat etiam mihi in mentem antiquum Catinenſium nummum, quem CHARONDÆ, patriæ ſuæ aliarumque adhuc urbium Legiſlatori, tribuebat vir doctus in Epiſtola edita ad Cl. Seguinum. Quam ſententiam dum inde adſtruit diligens antiquarius, quod vulgo divinis honoribus adfecti ſint legumlatores, & Zaleuci exemplo evincit, firmare luculentius poterat Iamblichi teſtimonio, qui de Charonda id nominatim obſervat, divinos eum honores à Civibus ſuis confequutum. Sed ut ingenue dicam, SILENUM omnino referre mihi videtur producta à viro docto & expreſſa illo Nummo effigies; quem frons calva, ſimus naſus, reliqua facies, ipſum denique Cornu, verum Bacchi nutritium, ſatis ſuperque arguunt. Neque aliter effingunt illum antiqua marmora, quibus hic toties inſculptus occurrit; niſi quod Cornutus aliquando, alumni & Satyrorum exemplo, nonnunquam ſine Cornibus occurrat. Ad quem Silenum etiam haud incommode referendus videtur Cornutus itidem & barbatus ſenex in alio Catinenſium Nummo, quem inter reliquos ejus loci vulgavit Paruta.

De vita Pythag. c. 30.

Haud mirum vero eundem in nummis Catinenſium ſignari, quibus non ſemel Bacchus alumnus inſculptus, & quorum ager, ut alibi jam diximus, totus Cereri & Libero

Libero Patri sacer. De CORNU vero AMALTHEÆ, quo ceu abundantia & fecunditatis symbolo, nihil frequentius signant Romanorum Nummi, & cum Dearum quidem ac Virtutum effigie, res vel pueris nota. Cur vero hoc nomen κέρας Ἀμαλθείας, tertia è renatis Job. XLII.

Jobo filiabus tribuerint LXX Interpretes, pro quo ^{14.} *Keren Happuc* habet textus authenticus, Vulgatus autem *Cornu Stibii*, fratri meo in Historia Jobi, quam paratam habet, disquirendum relinquimus. Alias veterum aut recentiorum de eodem loco expositiones mitto. Mihi, ut ingenue dicam, haud displicet Chaldaei Paraphrastis interpretatio de splendore gemmæ, significationi utriusque vocis apud Hebræos consentanea, τὸ ἰך nempe de *splendore*, τὸ פוך autem vel הפוך de *gemma*. Equidem ad formam virginis commendandam, omnino videtur adluisse impositum hoc ei nomen; cui etiam deducta illa à splendore gemmæ, seu lapilli appellatio egregie quadrat. Nec aliter adhuc hodie cum Coraliis, Margaritis, alio denique pretiosi lapilli genere, formarum spectatores aut præcones eadem conferre consuevere. Accedit ratio mercis Arabicæ, quæ illius tractus feminis & nobilioribus quidem, cum olim tum adhuc hodie familiaris, scilicet ut Erytræis lapillis, de quibus passim poëtæ, seu rubri maris spoliis se exornent,

Nec minus Eois pectus variare lapillis.

Quæ rursus virgini Arabicæ, & quidem summo loco natæ, ceu petita inde illius appellationi apprimè conveniunt. Qui de *Stibio* cum vulgato Interprete vocem eo loco explicant, minus id mihi probant. In Fuco enim muliebri, tria illa jam olim recepta haud ignoro, Purpurissum, quo genis aut labiis ruborem; Cerussam, qua candorem ori aut collo; Stibium vero, quo nigro-

Tom. 1.
Epist. ad
Furiam
pag. 81.

372

DISSERTATIO QUINTA

rem oculis illibant. Unde *orbes Stibio fuliginatos* vocat alicubi Hieronymus, qui eadem hæc, quæ modo innui, ita in fuco muliebri distinguit. At cultus ille, quo infuscantes nativum decus, ora oculosque depingebant, inter lasciviæ muliebris argumenta vulgo ipsis Gentilibus habitus; unde turpe jam illud olim visum poëtæ,

Naturæque decus mercato perdere cultu,

Nec sinere in propriis membra nitere bonis.

Ut equidem minus mihi fiat verisimile, inde virum sanctum & gravem, filix nomen & commendationem quævisse. Immo levem certe gratiam hodie inirent, qui à pigmentis id genus muliebribus, Veneres suas laudandas sibi aut appellandas crederent. Nisi forte illud placeat, à splendore nigrorum oculorum, hanc Sancti Herois filiam indigitatam; quod egregie certe illustrat vox $\gamma\gamma$ pro *splendore faciei*, seu *radius* è facie micantibus, à Mose aliisque scriptoribus sacris frequenter adhibita. Nigri autem oculi maxime nitentes, & vulgo olim inter prima formæ munera; unde & Græcis *κρῆνόςφρως* & *μελανόςφρως* dictæ id genus Veneres. Quia autem Stibio nigror ille, ubi nativus deficiebat, procurabatur; hinc vox $\gamma\eta\eta$ quæ *Stibium* frequenter notat, de ipso nigrore sumi potuit; haud aliter certe ac apud Arabes, è quorum gente hæc Virgo *μελανόςφρως*, vox $\gamma\eta\eta$ tam de *Stibio* quam de ipsa *nigredine oculorum* dicitur. Et hæc obiter, ne vel indicta plane nobis abiret nobilis Virgo, Cornu nomen præ se ferens, & si fides Græcis Interpretibus, Cornu Amaltheæ, toties in hac nummaria supellestiliæ obvium. Qui autem aut quando factum, ut quod eximium olim honoris ac dignitatis insigne habebatur, ludibrii & contumeliæ argumentum etiam apud vilissimum quem-

quemque tandem evaserit, nihil adtinet hic operose
 disquirere. Id certe non heri primum aut hodie recep-
 tum, satis liquet ex Artemidoro, apud quem desti-
 nato cuidam proco, & ex Ariete cui insidebat lapsa,
 futuræ mox conjugis adulterium portendi auguratur
 nonnemo his verbis, ὅτι ἡ γυνὴ σε προδοῖ καὶ τὸ ΛΕΓΟ-
 ΜΕΝΟΝ ΚΕΡΑΤΑ ἀπὸ ΠΟΙΗΣΕΙ. *Quod Uxor tua ma-*
chabitur. & QUOD DICI SOLET CORNUA tibi
 FACIET. Quæ postrema satis indicant id vulgatum
 σκώμμα, jam ante Artemidori ætatem proverbii loco
 invaluisse. Ut non mirum sit, sequutis postea sæculis,
 Andronicum Comnenum Imperatorem, Cornua in
 infelicium maritorum ludibrium suspendere solitum,
 quorum toros adulterio fœdarat, ut liquet ex Niceta,
 & jam vidit in originibus patriis vir ingenio & erudi-
 tione insignis Ægidius Menagius. Immo id in He-
 bræorum Apologis jam olim exstare, tradentem video
 Drusium; ut qui nempe haberet uxorem adulteram,
 illi vulgo adfingerent duo cornua, quod rursus in Qua-
 stionibus Hebræicis ita explicat; *Ceterum reperimus e-*
tiam secundum priorem sensum in libro Ebræo, qui Masal
Cadmoni vocatur cap. 26. עַד פְּנוּ קַרְן quod significat cutem
faciei cornutam, de eo cui uxor adultera erat. Et de Cor-
 nutis Veterum Nummis hætenus in eorum gratiam,
 qui meam de illis sententiam aliquoties efflagitarunt,
 quibus dum satisfactum cupio, liceat mihi adaptare
 hoc ingeniosissimi Nafonis, quamquam alio respi-
 ciens, votum,

Lib. II. O-
 neirocrit.
 cap. II.

Ad Exod.
 XXXIV.
 v. 29.
 Lib. I.
 quæst. I.

— & nondum cornua sumpsit

Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.

Equidem nec à Diis solum & Heroibus Natales aut In-
 signia, sed NOMINA etiam ac APPELLATIONES
 mutuatos nostri magnanimos illos Alexandri Hæredes.

De variis
 Cognomini-
 bus successo-
 rum Ale-
 xandri.

